

BUREN - SALTIMBANK - DE MACHIEN

HERMAN HEIJERMANS

TOONEEL-STUDIES I

TOONEEL-STUDIES

I

Van HERMAN HEIJERMANS JR. verscheen bij VAN DISHOECK :

- I. Tooneelstudies.
- II. Schakels, Derde druk.
- III. Allerzielen, Derde druk.
- IV. Bloemaand.

Van SAMUEL FALKLAND (HERMAN HEIJERMANS) :

- I. Gevleugelde Daden, Geïllustreerd door den
Schrijver, Vierde druk.
- II. Kleine Verschrikkingen.
- III. Drijvende Klompjes.

TOONEEL-STUDIES

DOOR

HERM. HEIJERMANS JR.

I

BUREN - SALTIMBANK - DE MACHIEN

TWEEDE DRUK

UITGAVE VAN C. A. J. VAN DISHOECK
TE BUSSUM, IN HET JAAR 1925

*Het recht van opvoering nadrukkelijk voorbehouden,
volgens de Wet van 28 Juni 1881 (Staatsblad No. 124)*

INHOUD.

BUREN. (Een Blijspel) in één bedrijf . . .	1
SALTIMBANK. (Een Tooneelspel) in één bedrijf	49
DE MACHIEN. (Een Volksdrama) in één bedrijf	91

SALTIMBANK.
(EEN TOONEELSPEL).

DRAMATIS PERSONAE

AUJUST, *clown*.

FUNNY, *zijn vrouw*.

HEINRICH, *zijn zwager, jongleur*.

PIPS, *zijn schoonvader*.

JOEP, *clown*.

JIM, *rekturmer*.

EEN STALMEESTER.

DE DIRECTEUR.

EEN HEER.

(Kleedkamer van een reizend circus. Achtergrond een deurgat met draperie. Rechts een deur. Links schraag met toiletgereedschap, spiegel, gasvlam. Stoelen, koffers, dozen).

EERSTE TOONEEL.

Aujust, Funny.

Aujust (in clownspak, ongeschminkt, loopt driftig op en neer. Muziek weerklinkt. Bij de draperie-deur balt hij de vuisten, loopt heen, keert terug, smijt een in 'n vaas rustenden bouquet tegen den grond). Daar! En uit! Uit! (Zij begint te neuriën.) Pas op! Of anders....

Funny. Anders? Anders? (een stilte). Wil je 'm oprapen, asjeblief — asjeblief!

Aujust. Nee.

Funny. Wil je 'm oprapen, ja of nee?

Aujust. Nee — en pas op! (af).

TWEEDE TOONEEL.

Funny, Heinrich.

Funny (staat neuriënd op, neemt den bouquet, beruikt de bloemen, zet ze opnieuw in de vaas).

Heinrich (door rechtsche deur). Waar is Aujust?

Funny. Weet 'k niet.

Heinrich. En 'k heb 'm zoo pas hooren praten!

Funny. Kan wel, intresseert me niet.

Heinrich. O, intresseert 't je niet?

Funny (korzelig). Nee, geen sikkepit — blijf van me dingen af — 'r leit hier niks.

Heinrich. 'k Zoek de schminkdoos van Aujust.

Funny (snibbig). Leit hier niet. Zie je toch wel. Daar! Dáar!

Heinrich. Dank je wel. Merci. Merci. Ruzie geweest. Nàtùurlijk ruzie.

Funny. De mannen zijn lèkkere dieren.

Heinrich. Jawel — jawohl!

Funny. Jij zoo goed as de rest! 'k Wou da 'k 'r nooit een.... Kan mijn 't ook schelen! Niks! Niemendal! Hahaha! Zut! Je m'en fiche! (slaat een mantel om — af).

DERDE TOONEEL.

Heinrich, Joep.

Heinrich (schminkt zich). Jawohl! Herein!

Joep (oud, verdroogd clowntje — klagend).
Oejojoei! Oejojoei!

Heinrich. Bezeerd, Joep?

Joep. Rhoematiek! Rhoematiek!

Heinrich. Waar?

Joep. Mein nek ies zoo stijf als een plank.
Ies Aujust niet hier?

Heinrich. Hij was 'r daar net nog. (*roept
in het deurgat*) Aujust! Aujust! (*af*).

VIERDE TOONEEL.

Aujust, Joep.

Joep (*warmt een zijden doek boven de gas-
vlam, legt dien om z'n hals*). Bien jij daar?
Nog niet geschminkt? Iek — iek warm een
doek voor mein nek — 't trekt mij tot hier —
oejoejoei! — iek kroop gerad' zoo lief in mein
bed — Als iek één dag blijf schwitzen met een
halven emmer water in mein lijf, schwitz iek 't
er uit. Dat heb iek laatst nog gedaan, toen
wij.... Schmink jij je niet? Vijfde nummer,
vanavond!

Aujust. 'k Tree niet op.

Joep. Waas?

Aujust. 'k Heb 'n kop zoo zwaar as lood.

Joep. Hiendert nieks. Hoe zwaarder jouw kop, hoe beter jij duikelt.

Aujust. 'k Verzet geen stap.

Joep. Hahaha! Heb jij geld te veel? As jij een maand gage wiel wegsnijte, smijt die dan liever in mèn zakken. Oejoejoei! 'k Wou dat jij mijn rhoematiek en iek jouw schweren kop had!

Aujust. Waar is me vrouw?

Joep. Is zij zoek? Eén advertentie in die krant en — (*beruikt de bloemen*) Fijn!.... en zij krabbelt terug. Katzen en getrouwde wijfjes kommen op d'r pooten terecht — van wie heb jij die famoze bloemen?

Aujust. Van hèm. — Hij zit 'r weer — met 'n witte roos in z'n — in z'n jas — op dezelfde plaats — de loge naast de directeur — tot 'k — tot 'k....

Joep. Hahaha!.... Hahahàààà! Aujust! Aujust! Jaloersch? Aujust!

Aujust. Jaloersch — nee — ja — 'k weet 't niet. — Voor mijn part.... Nou kan iedereen z'n voeten op me vegen — iedereen — jij — de andren.... In je vlerken geschoten vlieg je niemeer. — Waarom hebben ze me opgekallefaterd?.... As ze me hadde late

krepeere, was 'k nou geen wrak. (*applaus, geroffel in het circus*). Mooi — 't wordt tijd. (*begint zich te schminken*).

Joep. En jij treedt niet op, Aujust?

Aujust. Ja — ja — daar dacht 'k an. — As je 't eene oogenblik zóo denkt — denk je 'n ander oogenblik anders. — Ik — ik — ik ben zoo. Komt 'r nieuws bij vanavond?

Joep. Nein. Ja! 'k Zal jou vragen of jij weet wie gèstren begraben ies. Dan zeg jij nee. En dan wie d'r vorgestern begraben ies. Dan zeg jij weer nee. En zoo al maar door née, tot iek zal zeggen, dat gestern en vorgestern die menschen in die vóórste wagen begraben zijn, Goed? Is-die goed?

Aujust (domp). Ben jij getrouwd geweest?

Joep. Geweest? Nog. Drei dochters, ein zoon. Knappe artisten.

Aujust. Kreeg jóúw vrouw bloemen?

Joep. Ha! Bergen. Doozen vol linten te huis.

Aujust. Altijd van dezelfde? (*Joep haalt de schouders op*). Met cadeau's 'r bij?

Joep. Waas voor cadeau's?

Aujust (*zich het gelaat strak wit makend*).
 Ringen — broches — knoppen — 'k weet 't
 niet....

Joep. Wat mot iek daar op antwoorde?

Aujust. Ja, wat mot jij daar op antwoorde?

Joep. Dat mot jij zelf wete, *Aujust*.

Aujust. Ja, zèlf — 'k weet 't niet zelf —
 vroeger wist 'k 't beter. — Na de val... (*stilte*).
 Je mot me strakkies op me ribbe slaan, niet
 op me kop — gisteravond had 'k moeite je
 niet terug te slaan — en je dee me nie-eens
 pijn.

Joep. Wanneer bien jij gevallen?

Aujust. Wanneer? Toen. Tóén. Voor twee,
 voor drié jaar, voor, voor.... Hoé weet 'k
 niemeer. Rechter poot kapot, rechter arm lam.
 Alles ineens — ineens uit. Vroeger heb 'k hàar,
 as 't noodig was — voor 't vak — heb 'k 'r
 wel 's 'n por gegeven — toen ik àlles dee wat
 'k wou — Nou neme ze me op de koop toe, nou
 neme ze me d'r bij. (*suffig*). Is 't rood goed
 angezet?

Joep. Nee. Ben ièk een spiegel?

Aujust. 'k Heb wèg wille loope.

Joep. Wegloopen? Waarom?

Aujust. (de oogranden roodend). As je weg ben, hoor je niks, zie je niks. Maar dan denk je — dan denk je — dat je hâlf lichaam alleen nog maar goed is, om, om te doen wat 'k doe. (*suffig*) Ze zàl me wel hebben bedrògen....

Joep. Lala! Zij zàl!

Aujust. De snoer die ze draagt is nièt van mijn.

Joep. Jij heb 't toch goed gevonden — wat wil jij dan? Dummer....

Aujust.Ja, wat wil 'k dan? — Dat weet 'k niet — weet 'k niet — 'k Heb opgespeeld as 'n beest — toen — toen en weer toen. — Van de winter toen we nergens terecht konde, omdat 't zoo slap was — ben 'k 'r zelf mee na de lommerd geweest — dat mot wel — dat doe je. Je loopt niet as 'n koe van gras te vreten. En — en — 't wàs fatsoenlijk — d'r stak niks achter — as d'r wat achter gestoken had, zou 'k 'r met me linkerpoot — met me linkerklauw.... 'k Ben geen, geen schooier — 'k ben geen... Klaar! Hoever houden we? (*bij het deurgat*) De Freitags. Nog 'n kwartier. (*af.*)

VIJFDE TOONEEL.

Joep, Funny.

Joep (in Funny's stoel). Zit iek ien de weg?

Funny. Natuurlijk! Marsch!

Joep (op een koffier). Spanische dans, van-avond?

Funny. Ja, schat.

Joep. Warm weer! In die zaal schwitzen die menschen zich dood.

Funny. 'k Wou dat je wat te drinken haalde.

Joep. Champy? Plombière of ein glas Pump?

Funny. Pump, schat! Wacht is — hoe staan die bloemen in me haar!

Joep. Iek mag nieks zeggen — iek ben boven de jaren. — Jij laat ein briefie vallen.

Funny. Ik?

Joep. Bij jouw voetjes.

Funny. Zat in de bouquet. Haha! Goed dat August 't niet ziet. (*Joep af*).

ZESDE TOONEEL.

Funny, Pips.

Funny (leest het briefje, schaterlacht, neemt de witte bloemen uit het haar, steekt er één enkele roode in).

Pips. Bonsoir chéri!

Funny. Soir père!

Pips. Staat niet.

Funny. Wat père?

Pips. Rood bij rood. Neem witte rozen.

Funny. Nee, père.

Pips. Zijn die bloemen van....?

Funny. Ja, père. Waar is maman?

Pips. Maman zit in de zaal. Is August op?
Weet je 't niet?

Funny. Il m' embête! Weer kwestie! Over dat.

Pips. De man wordt 'n lastpost.

Funny. Is 't al. Assommant. 'k Wou — 'k wou — 'k wou dat-ie....

Pips. Ja. Ja. Dat wouen wij ook... Dat zou iedereen willen. Liggen nergens cigarettten? Bij jou niet, bij hem niet?

Funny. Naast de poeierdoos, père.

Pips. Merci. Staat niet — staat niet, parole d'honneur. 'n Witte roos zou flatteeren. Viens ici....

Funny. Nee, père.

Pips. Geel zou kunnen — rood nee!

ZEVENDE TOONEEL.

Funny, Pips, Joep.

Joep. Asjoublijf. Ijskoue Pump!

Pips. Staat rood bij rood, Joep?

Joep. Alles staat 'r. Van voor en van achter, van boven en unten. Jij vergeet jouw castagnetten.

Pips. Bon succès, fille.

Funny. Merci, père. (*Funny af.*)

Pips. Ca, c'est ma fille.

Joep (*een viool stemmend*). Zij kon voor Aujust freundlicher zijn.

Pips. Zijn uw zaken niet.

Joep. Voor vier jaar verdiende hij.

Pips. Zijn uw zaken niet.

Joep. Zij neemt cadeau's an.

Pips. Zijn uw zaken niet. Bonsoir!

ACHTSTE TOONEEL.

Joep, Ajust.

Joep (stemt z'n viool. Applausgeroffel. *Funny* treedt snel binnen, grijpt een tamboerijn). Alweer waas vergeten? (*Funny af*). En jouw briefie! Jouw briefie, *Funny*!

Ajust. Wat voor briefie?

Joep. Nieks.

Ajust. Niks? Geef op!

Joep. Nee!

Ajust. Geef op!

Joep. Daar dan. Iek blijf 'r buiten.

Ajust (leest, vraagt driftig). Had ze — had ze 'n róóie bloem in 'r haar?

Joep. Weet iek niet.

Ajust. Je liegt — 'r waren twee rooie.

Joep. Ick heb 'r niet op gelet.

Ajust. As je wil lezen...

Joep. Nee.

Aujust. Hij vraagt 'r 'n rooie bloem in 'r haar te steken — as ze — as ze.... (*zakt driftig op 'n koffer — Joep raapt het briefje op, leest*).

Joep. Da's gemein. Da's.... Zij ies nog niet op. Wil iek 'r roepen? (*hij knikt — aarzelend gaat Joep af*).

NEGENDE TOONEEL.

Aujust, Funny.

Aujust (*staat op, herleest het briefje, bekijkt nog eens den bouquet, die nog één roode roos bevat*).

Funny (*driftig*). Wat is 'r? Wat mot je? Wat zijn dat voor kuren, om me te laten roepen as 'k klaar sta om op te trejen? Nou dan! Nou dan!

Aujust (*aarzelend*). Ik wou dat je....

Funny. Wou dat je! Wou dat je! Wou dat je! Kom uit je woorden!

Aujust (*aarzelend*). Je heb 'n bouquet gekregen....,

Funny. Nom de Dieu! Il recommence! Ja, 'k heb 'n bouquet gekregen, ja, ja, ja! Dat weten we al! (*Tooneelschel*). Mooi zoo! 'k Mis me entree door je geleuter, door je gezanik! Bonsoir! (*poedert zich nog even snel*). Dieu! Dieu! Wat 'n geduld mot 'k met jou hebbe!.... (*loopt naar de draperie*).

Aujust (*ineens wild-driftig*). Die roos uit je haar!

Funny (*driftig*) Toqué! Bonsoir!

Aujust. Die roos uit je haar — òf....

Funny. 'r Is gescheld, gèk! 'k Heb geen tijd voor fratsen, voor jouw krankzinnige fratsen en kunsten! Laat je me door, ja of nee?

Aujust. Je heb 'n briefje gekregen...

Funny. Dat lieg je.

Aujust. Dat lieg 'k niet...

Funny. En as? En as? Wat gaat 't jòu an? (*Tweede tooneelschel*). As 'k me entree mis, as 'k te laat kom, imbécile, salaud, zul je 'r van lusten!

Aujust (*inzakkend, tam*). Ik vraag je die roos uit je haar te doen — d'r stond — d'r stond — dat weet je — dat weet je wel — ik

heb je geen reden gegeven — 'k heb 't niet kunnen helpen dat 'k — dat 'k — dat 'k...

Funny (geprikkeld).... Dat je wàt? Dat je wàt? Geen uur over 'n woord! Schiet op! Schiet op!

Aujust (hakkend). Als je 'n rooie roos... as je zóó danst... zal-ie... zal-ie... As-ie hiër komt — as-ie hiër (*weer wild uitbarstend*)... As 'k 'm hier zie, haal 'k jou èn hem 'n mes door je donder! Weg met die roos! Weg 'r mee! 'k Scheur 'm uit je haar!

Funny (angstig-driftig). Tu sais — tu sais — as 'k me niet inhield!... Daar dan! Daar! (*vertrapt de roos*). Dat zal 'k je betaald zetten! Daar zul je plezier van hebben! (*driftig voor den spiegel het haar ordenend*). As je wist — as je wist hoe 'k je háát, hoe 'k je haat, haat, haat! Salaud! Sale type! Dreigen, nou die nog één arm heeft. Bah! Bah! (*hij is heengedremmeld*).

TIENDE TOONEEL.

Funny, Joep.

Joep (angstig). Twéemaal geklingelt! Haast je dan!

Funny (driftig). Hij wou niet... wou niet dat... 'k Ga niet op! 'k Zie 'r uit as 'n zottin zònder bloemen! (*steekt witte rozen in het haar*).... Hij wou niet dat.... Nom de Dieu, weg! (*smijt de witte rozen op den grond*). Je ferai ce que je veux! Merde! As 'k wil, wil 'k! Die gek! Die gek! (*neemt de tweede roode roos, steekt die snel in 't haar*). Voila! Et zut!

Joep. Als jij een raad wiel anneme....

Funny. Je me fiche de tout le monde! Maling an jou, an iedereen! Merde!

ELFDE TOONEEL.

Directeur, Funny, Joep.

De directeur. Maling an jou, an iedereen! Zweimal geklingelt! Ist das einde Bande hier!

Funny. Schuld van me man!

De directeur. Ist mir Wurst! Halt's Maul! Sofort auftreten! Sofort! Verfluchte Bande! (*Funny af*). Habe selbst geklingelt! Hast du nicht gehört, dass ich zweimal, zweimal!....

Joep. Herr Director....

De directeur. Halt's Maul!

Joep. Herr director....

De directeur. Wenn du noch ein Wort sagst!... Das Publikum warten zu lassen! — Hier ruhig plaudern! — Warum ist sie nicht gekomen — warum frage ich?....

Joep. Herr Director....

De directeur. Halt's Maul! Bande! Bande! Riesiges Vieh! (*af*).

TWAALFDE TOONEEL.

Joep, Ajust.

Joep (*raapt de rozen op, grinnikt, betast pijnlijk z'n nek*). Oejojoei! Oejojoei! (*tot Ajust die norsch-gebroken neerzit*). Wat heb jij met jouw kuif uitgevoerd! Blijf zitten — iek zal iem 'n zetje geven. Zoo. En noch einmal so! (*Spaansche dansmuziek met tamboerijne-slag weerklinkt*). Waar is je viool? Weet je 't niet? Natuurlijk vergessen? Ajust! Ajust! (*af*).

Ajust (*luistert geruimen tijd naar de muziek, staat moeilijk op, houdt de draperie omhoog,*

treuzelt naar de toiletschraag, ziet den bouquet, schrikt, stuift op, smijt de draperie weg, verdwijnt).

Joep (terug met de viool, kijkt verbaasd rond. Aujust wankelt binnen). Waar bien jij nòu weer geweest?

Aujust (ingehouden). Ze heeft de àndre — in 'r haar....

Joep (onnoozel). Waas andere?

Aujust. 'n Róóie! (*Een stilte — de tamboerijn klakt op de maat der muziek*). As 'k 'r hier had, zou 'k 'r worgen, met me gezonde poot worgen, worgen dat ze geen adem meer kreeg!

Joep. Aujust! Dummer Aujust! Iek bien zoo-veel ouwer — iek heb zooveel meer van 't leven gezien....

Aujust (na een luisterende stilte). As ze 'n rooie in 'r haar steekt, mag-ie achter kommen, mag-ie 'r opzoeken.... (*de vuist ballend*). Dat zullen we zien! (*rommelt in een koffer, grijpt een mes*). Dat zullen we zien!

Joep. Aujust, doe geen dumme dingen! Jij zou je zelf 't ergste straffen! — Met zoo'n broodmes schil je aardappels, snij je bokking! — 't Is

veel te bot, Ajust, voor, voor . . . Dumme jongen!
 Laat 'r plagen! Lach 'r om Ajust! (*neemt het mes af*) Dacht iek wel! Véél te bot! Zal iek 't aanzette? (*slijpt het tegen de zool van z'n schoen*). Zoo! Nou wordt 't famos, ganz famos! Oejojoei! Ajust, huil jij? Ajust schaam je! 'n Man huilt niet! En je mooie schmink! Lijkt wel of jij onder 'n dakgoot gestaan heb! (*Ajust staat op, sukkelt de deur uit*). Ajust, loop nou niet weg!

DE RTIENDE TOONEEL.

Joep, Jim.

Joep (*kijkt Ajust na, bergt het mes onder in den koffer, loert weer door de draperie*).

Jim. Hallo!

Joep. Suscht! Iek kijk wat Ajust doet! Nee, laat iem staan. Hij huilt. Da's verdammt-noch-einmal

Jim. What the devil is 'r gebeurd?

Joep. Fun wiel van 'm af.

Jim. Is dat 'n reason to weep! Haha! Ajust!

Joep (de draperie sluitend). Nee! Suscht! Uit laten huilen! Arme blijksem! Twee jaar geleden ein pracht van ein artist — saltomortales te paard — luchtsprongen — 'n gage zoo gróót as-ie wou — en nou — en nou — ein kadaver — op de koop toe genomen — enkel om Fun d'r mooie beinen.

Jim (arm- en beenbewegingen makend om zich te lenigen). . . . Een man die trouwt is, een kuiken — 'n great kuiken — 'n stupid ass — As jij niet trouwt as ik, krijg jij love-letters every minute één, every halve minute een (*met een stoel manoeuvreerend*) — an every vinger heb ik twaalf wives, blonde wives, dark wives — an every teen nog is twaalf girls, dikke girls, dunne girls, nice girls. As zij je niet krijgen kennen, willen zij zich verdrinken en as zij je wèl krijgen, klagen zij dat zij zich niet verdronken hebben. As ik straks dood val, heb ik geen widow, geen children, but a dozen, twee dozen honeymoon, twee dozen gebroken hearts, twee dozen kranzen op mijn kist. As ik 'r aan denk mot ik huilen. What the deuce heeft een man te trouwen? Ga jij eens op die stoel zitten, dan zal ik jou honderdmaal in die lucht steken. . . .

Joep. Dank je.

Jim. Met één hand hou ik jou zóó.

Joep. Dat wiel iek wel doen, as jij 't ein kwartier lang volhoudt — voor ein lekker slaapje! Hahaha!

Jim. Allright! Sit down! Dat is de eenige weg in 't leven om iemand op de hands te dragen!

Joep. Heb jij wel eens geprobeerd jouzelf op de handen te dragen?

Jim. No. Dat ken niemand!

Joep. Als jij op jouw handen loopt, draag jij jezelf en knap als je op 'n àndermans handen loopt. (*Tooneelschel*). Da's voor jou.

Jim. Ja, dat is voor mij. Good night!

VEERTIENDE TOONEEL.

Joep, Aujust.

Joep (gaat naar de draperiedeur, spreekt den onzichtbaren *Aujust* toe). *Aujust! Aujust! Aujust* ben jij doof geworden! Iek ben 't *Aujust! Kom* jij hier of niet? Jij moet jouw viool nog stemmen! Jij wint nieks met ien 't

donker te grienen! As de anderen 't zien, lachen zij jou nog uit op de koop toe!

Aujust (onzichtbaar). Ik huil niet!

Joep. Sta jij dan in jouw eentje te lachen? Dat kan jij hier net zoo goed doen.

Aujust (lichtschuw binnen stappend). Ik tree toch niet op.

Joep. Haha! Jij mot jùist optrejen. En as jij opgetrejen bèn, heb jij zesmaal meer tijd om met 't broodmes gehakt van haar en van iem te maken!

Aujust. Je mot 'r geen gekheid, geen grap.... Ik heb 'n eed gedaan, dat as ze.... (*applausgeroffel*). Daar komt ze.

Joep. Kan jij begriipen! Zij wordt teruggeroepen (*de muziek valt weer in*). Hoor je? Groszartiger Erfolg! Ik wou dat mijn vrouw, die te oud ies om ba te zeggen, zoo'n succes had! Zou jij je niet bijschminken, Aujust? Anders vertel 'k dadelijk an 't poebliëk: Meine Damen und Herren — mein vorzüglicher College, mieneer Aujust, ziet 'r zoo nat uit, omdat zijn vrouw met een roos in d'r haar gedanst heeft! Na, Aujust?

Aujust. 'k Heb van 'r gehouwen....

Joep. Jawohl!

Aujust. 'k Hou nòg van 'r.

Joep. Jawohl!

Aujust. 'k Heb 'r d'r vak geleerd....

Joep. Is je viool gestemd?

Aujust. Nee. 'k Tree niet op. As 'k optree komt die... die... komt die kerel hier.

Joep. Aujust — jij heb 't zelf gezegd dat ze jou 'r bij genomen hebben uit...

August. ... Uit meelij...

Joep. Uit meelij — dat wou ièk nog niet eens zeggen! — en de geehrter Herr Director is zoo nijdig als ein spin, omdat 't voller kon zijn! — Als jij grapjes uithaalt zet-ie jou en je vrouw an de dijk! En dan?

Aujust. Dat kan me niet schelen.

Joep. Wil iek je viool stemmen?

Aujust. Nee.

Joep. Jij mot 't zelf weten. Iek heb jou ge-waarschuwd!

Aujust. Toe 'k ziek lee, heeft ze me op-gepast...

Joep. Kuren — dat ies alles.

Aujust. Ik ken niet buiten 'r.

Joep. Dan kijk je door de vingers!

Aujust. As 'k van de winter dingen na de lommerd gebracht heb, was 't om te vreten, enkel om te vreten.

Joep. Aujust — as jij koppig blijft — mot iek waarschuwen! Wees verstandig! Jij smijt je broodwinning weg. Als je vrouw je wil kwijtraken, doet zij 't tòch!

Aujust. Kwijtraken?

Joep. Dat zeg iek zoo maar...

Aujust. Wie zegt dat ze... Heeft ze jòu dat gezeid?

Joep. Née, Aujust! Maar als ein vrouw doet wat jouw vrouw doet, dan begrijp jij toch wel...

Aujust. Ja — dat begrijp 'k...

Joep. Met geweld hou jij geen vrouw vast...

Aujust. Nee — dat doe je niet.

Joep. Zij is jong, knap...

Aujust. Dat is ze...

Joep. En jij...

Aujust. En ik... Ik ben...

Joep. Doe geen stomheden. Pak an je viool! Ben je 'r? (*tokkelt*) Goed zoo. Tidelididi. Tidelididi. Heb je de mop onthouen? As 'k vraag wie d'r gestern begraben ies — en vorgestern — en vooreergestern? ... Nee? Aujust, jij bien te dum om voor de duvel te dansen! Die in de vóórste wagen gerejen wordt! Begrepen? Begrepen?

VIJFTIENDE TOONEEL.

Funny, Joep, Aujust.

Funny (*trekt snel de roos uit haar kapsel*). Ca y est! Puf! Effen zitten! 'k Heb gedanst as 'n enragée! Hè! Zóo te dansen, zoo dronken, bezeten te dansen en dóód neer te zakken! Da's me droom. Da's om alle heiligen an te roepen! Smijt 't raam open, Joep — 'k stik — 'k stik....

Joep. Dat zal iek niet doen — jij ben bezweet.

Funny. Niet doen! Niet doen! On ne crève qu'une fois! (*rukt het venster open, leunt zenuw-hijgend tegen het kozijn*) Hè! Hè! 'k Gelooft dat 'k me over-danst heb, dat me hart, me hart....

Joep. Wil jij een glas water?

Funny. Nee!

Aujust (die haar dof-angstig heeft zitten beloeren).... Je zal zoo 'n kou vatten....

Funny. Gaat je niet an!

Joep. Na zonneshijn komt régen. Bist du fertig, Aujust?

Aujust. 'k Kom — 'k kom — Jim is pas op.... (*Joep af*).

ZESTIENDE TOONEEL.

Funny, Aujust.

Aujust (loopt even heen en weer — de muziek valt in).... 'k Zou niet bij 't raam.... 'k voel de tocht hiër....

Funny. Je m'en fiche! Als 't je te koud is, hoepel dan vort!

Aujust (grommelend z'n gedachten formuleerend). Toen je op was — toen — toen dacht 'k — toen ben 'k zoo stom geweest — om — om te meene — D'r was 'r nog een — en — en — die zag 'k d'r niet in — toen dacht 'k....

Funny. 'k Luister niet eens — hou je mond!

Aujust. Had je die andere roos....

Funny (nervous-driftig). Et quoi? Et quoi? Ja, hier heb 'k 'm! (*werpt de roos uit haar genepen hand*). Hij heeft in me haar gezeten! 'k Heb 'r mee gedanst, gedanst, gedanst! En nou? En nou? Wat wou je nou? 'k Heb me niet an jou verkocht! 'k Ben geen hond die jou mot volgen! Je te déteste! 'k Heb 'n walg van je! 'k Wou dat 'k straks gekrepeerd was, gekrepeerd voor 't publiek! 'k Kan je niet zien! 'k Kan je niet luchten! 'k Wou da'k je nooit ontmoet had, nooit, nooit!

Aujust (dof). Dat weet 'k.

Funny. As je 't dan weèt, wat doe je dan hier, wat blijf je dan hier? Wat klets je dan? Wat wil je dan? Al driemaal, viermaal, vijfmaal, heb je met 'n mes voor me gestaan, — na die broche toen — na die collier toen — en je steekt niet — je dūrft niet steken — daar ben je te laf voor — daar heb je geen courage voor. — Je hād courage — diē had je, toen je nog in je krācht was, om te ranselen as 't paard en ik 't verkeerd deeën, as 't paard en ik nukken hadden, as me heele lichaam pijn

dee! En nou? En nou? 'k Hèb met de roos gedanst, gedanst! — Voor hèm — voor hèm! Hou me tegen — hou me vast! 'k Lach om je, 'k gier om je, 'k zou 't om je kunne uitschréeuwe! (*begint hysterisch te huilen*).

Aujust (*zit een poos domp-gebogen, dan moeilijk*). In de laatste tijd — in de laatste jaren — heb je géén klagen gehad — heb je... — Na me val ben 'k — ben 'k ànders geworden.

Funny. 'k Geef je geen antwoord!

Aujust. As 'k vroeger — vroeger — hardhandsch ben geweest — dan was 't — dan mòst 't — Dat zie je nog iedre dag — Mijn vader, mijn moeder hebben — hebben as 'k niet dorst — as 'k moe was — as 'k geen zin had — nèt zoo de karwats gebruikt. In de láatste jaren heb 'k nooit....

Funny. In de laatste jaren! Dat most 'r bij zijn gekomme!

Aujust. Je hoeft niet vrindelijk voor me te zijn — maar dàt — maar dàt....

Funny. Niemand houdt je tegen....

Aujust. Niemand houdt me tegen....

Funny. De deur is open.

Aujust (knikkend). De deur is open....

Funny. 'k geef je drie dozijn kushanden na!

Aujust. Waarom — waarom doe jij zoo gemeen.....

Funny. Hèhè! Qu'il m'embête!

Aujust. As 'k je zeg — as 'k je zeg — dat 'k van je hou....

Funny. An me laars! Wel ja, wor sentimenteel! — Wat heb 'k 'r an? Wat koop 'k 'r voor?

Aujust (nijdig). Goed dan! Dan weet 'k wat 'k doen mot!

Funny. Dat heb je zoo dikwels geweten, man!

Aujust. As je terwijl 'k op ben, die kerel hier laat komme....

Funny. Wat dan?

Aujust. Dàn....

Funny. Dan — dan — dan de zèsde keer 't mes! En mòrgen de zevende keer! Bah! (*af*).

ZEVENTIENDE TOONEEL.

Aujust. Joep.

Joep. Aujust! Tijd! Hoor jij niet Aujust?

Aujust (suffig). Is 'r gescheld?

Joep. Jim is zoo daalijk af.

Aujust. Goed.

Joep. Je viool!

Aujust. Me viool?

Joep (ongeduldig). Lieber Herr Jot, kan jij zonder viool spelen? — Wie werd' gestern begraben, Aujust?

Aujust. Gistere? De broer — van de jufvrouw — waar we kamers hebbe....

Joep. Aujust jij ben verrückt!

Aujust (suffig).... Dat ben 'k (*af*).

ACHTTTIENDE TOONEEL.

Funny, Joep.

Joep. Nee, wat mein daar overkomt! Hij ies zóo stom — zóo een schaapskop! Dreimal vertel iek iem dat ien de vóórste wagen de dooie leit — en nou iek iem weèr vraag, zegt-ie de broer van die joeffrouw — de broer van die joeffrouw! — de broer van die joeffrouw! Hij gaat mein heele avond verderben! (*af*).

NEGENTIENDE TOONEEL.

Stalmeester, Funny.

Stalmeester. Da ies de heer — ies niemand hier? da ies de heer von der witte roos.

Funny. Is Aujust op?

Stalmeester. Nog nicht!

Funny. Laat 'm dan wachte. Waar is-ie?

Stalmeester. Hier nebenan.

Funny. Nebenan! Had 't zoo'n haast? Zeg 'm mōrgen. Vandaag niet. As Aujust 'm ziet krijg je herrie!

Stalmeester. Na — natürlich! Aber als wij nog ein augenbliekje warte....

Funny. Wat sloof jij je uit? Wat lief van je! Laat je linkerhand is kijken — en je rechter....

Stalmeester. Auf Ehrenwort nicht.

Funny. Engeltje! Rêve d'amour! Boodschapjes doen voor 'n witte roos — en oogjes als 'n duif!

Stalmeester. Reden Sie doch kein Schtos, gnädige Frau Aujust! Hat der grosze Schiller nicht gesagt.... Das Leben kurz.... Die Reu ist lang — Ien mein jeugd — als iek noch

parforce-toere machte — hat sich ook mal eine
rijke Gräfin in mij verliefte — die hatte Millione
— und iek — bien zoo dum gewesen....

Funny. Bloedje! Heb jij millioentjes laten
glippen?

Stalmeester. Auf Ehrenwort! Alle fatsoen ies
dum — als man wat ouder ies, denkt man was
bien iek ein Luder gewesen — Millione komme
nur eins! — Da begint die Musik!

Funny. Ga eêrst effen kijke....

Stalmeester. Jawohl!

Funny (in de draperie-opening). Vlug wat!
(klapt ongeduldig in de handen, gaat naar
de toiletschraag, poedert zich, kijkt nog eens
in de opening).

TWINTIGSTE TOONEEL.

Funny, Een heer.

Heer. De stalmeester zei.... Mag 'k?

Funny. Nee, je mag niet.

Heer. Dat wil zeggen: ga zitten — steek
'n cigaret op — vlammetje — maak 't je
makkelijk!

Funny. Da's wel brutaal....

Heer. De chaises-longues zijn 'n beetje verdacht. Kan 'k 'r niet door zakken? Hahaha !

Funny. Als je beurs te zwaar weegt, jà, hahaha !

Heer. Jij lacht gezellig.

Funny. Jij ook.

Heer. Toen 'k de roos zag, is m'n hart....

Funny. Hou op over je hart. Da's zoo fláuw.

Heer. Dank je.

Funny. Van dichtbij val je me tegen.

Heer. Merci.

Funny. 'k Dacht uit de verte: 'n jòng ventje en je heb waarachtig al grijze haren.

Heer. Twéé. Die bewaar 'k voor de curiositeit. Sigaret ?

Funny. Asjeblief.

Heer. Vlammetje ?

Funny. Asjeblief.

Heer. Wil u zelf uitblazen ?

Funny. Wat charmant !

Heer. U weet wat 'r op staat ?

Funny. Suscht! 'r Wordt geaplaudisseerd! 't Nummer kan toch nog niet uit zijn? Nee — de muziek valt weer in.

Heer. Romantisch! Bijzonder romantische escapade. Soupeeren we?

Funny. Ciel! Hemeltje lief! 'k Heb 'n blok an 't been.

Heer. Ik — 'n góúden vijl.

Funny. Waár wou je soupeeren?

Heer. Waar? Bijzaak! Hárt hoofdzaak.

Funny. Je hart? Niet over hart praten — da's zoo érg flauw, zoo wee. Ik heb geen hart, heb 'r nooit een gehad — beter dat je 't vooruit weet.

Heer. Je sigaret trekt niet. (*houdt de zijne bij*). Zoo. Twee zielen — één rook. Hou je vinger even zoo, Fun, snoes, engel.... (*glijdt er een ring aan*).

Funny. Echt?

Heer. Hahaha! Nee, valsch.

Funny. Jawel! (*krast tegen het vensterglas*). Hij is goed. Ja daar lach je om. 'k Ben 'r al meer ingevlogen. Daar mag je me hand voor zoenen.

Heer. Enkel je hand?

Funny. Pas op, niemeer? Wat èten we, às 'k soupeer?

Heer. Je mag kiezen.

Funny. Sole au gratin.... Patrijs.... In geen jàren geproefd. Snak 'r na.

Heer. Prachtvoetjes. Neemaar, zonder gekheid — me hart....

Funny. Als je nog éens van je hært praat, vieux charmeur....

Heer. Vieux? Twéé-en-veertig! De twee curiositeiten gaan 'r vóór de nuit-d'amour uit....

EEN-EN-TWINTIGSTE TOONEEL.

Joep, De vorigen.

Joep (snel wenkend). Pas op! Pas op!

Funny. Filez! Vlug! Je vergeet je hoed! (*de heer af*). Zijn jullie klaar? Hoe kàn dat? Je bent toch pas op!

Joep. Hij ies gèk geworden, heelemaal gèk. Laat mij midden ien 't nummer staan — midden

ien 't nummer — zóó toen-ie merkte dat die plaats in die loge leeg was!

Funny (de andre deur open werpend). Hier is-ie niet! As-ie geluisterd heeft (*ineens trotschig*) Eh bien! Ça m'est égal! Hij mot 'r an wènnen. En anders! Va! Me jonge jaren verdoen! Allumettte! (*hij strijkt onrustig-rondkijkend 'n lucifer af*) Merci!

TWEE-EN-TWINTIGSTE TOONEEL.

Aujust, De vorigen.

Joep. Bist wohl verrückt! Mot jij ein skandal maken ien 't poebliëk! Waarom bien jij vort-gelooopen?

Aujust (dof), Omdat — omdat me kop rond-draaide — ik kon niet blijven — heb — heb me hoofd in 't water gestoke — om — om — 'k denk dat 'k kapot ga. — Is — is hij geweest?

Joep. Nee!

Aujust. Dat zal wel — dat — dat (*betast z'n hoofd*) Is-ie geweest? Is-ie hier geweest? Ik vraag 't hàar, niet jou! Ga weg jÿ! — Dat is — dat is 'n zaak tusschen haar en — en —

Joep. Aujust — morgen wor jij gekündigt — as jij niet kalm wordt, haal 'k de Herr Director.

Funny. Laat ons maar rustig, Joep. Geen kwaad. 'k Ben 'r an gewoon. Drie jaar hoor 'k 'm zoo as nou. — (*driest*) Hij is hier geweest. Eh bien? Nou weet je 't!

Aujust (suffig neerzittend). Zoo. Die van — die van — de roos....

Funny. Oui mon ami. (*Een stilte. Joep wenkt haar of hij zal blijven. Zij gebaart schouderophalend. Joep af.*)

DRIE-EN-TWINTIGSTE HOOFDSTUK.

Aujust, Funny.

Aujust. Ik had je gezegd....

Funny. 'k Heb jou zoo'n boel gezegd, dat je 't eene oor in, 't andre uit is gegaan. 'k Heb je gezegd dat 'k je beu ben, dik-beu, da 'k je niemeer luchten kan — en je blijft klitten — meëvreten — je blijft me schaduw! 'k Steek 't niet onder stoelen of banken! Laat me los! Nom de Dieu, je ben zoo bot as 'n stuk steen! Fiche moi la paix!

Aujust. Dan — dan ga 'k weg.

Funny. Asjeblief.

Aujust. Dan hoor 'k hier niemeer.

Funny. As je dät nou is góéd begreep — waren we klaar.

Aujust. Je wil niks meer van me weten?

Funny (*vingerknipperend*). Pas ça!

Aujust. Als je ééns op 'n dag 'n goed woord zei.

Funny. O! Dat van hèm zou je 'r bij slikken?

Aujust. Hèm? — Is — is.... Da's waar. Hij is hier geweest (*opstuivend*). En je heb 'm — je heb 'm.... Canaille! Canaille, je ben nog niet van me af! (*dreigend*).... As me eene hand niet sterk genoeg is, heb 'k me hakken nog (*grijpt haar bij de keel*).

Funny. Laat me los — je doe me pijn — je doe me pijn, Aujust!

Aujust. Lang genoeg heb je me as 'n beest gesard!

Funny. Aujust, je doe me pijn! (*wringt zich los*).

Ajust (zwaar hijgend op 'n stoel zakkend).
'k Most je vermoorden — 'k most je vermoorden — jij ben — jij ben....

Funny.... En dan? En dan? Type de brute!
In me graf zou 'k je nog hâten! Nog hâten!
Lafbek — 'n vróúw durft-ie an!

Ajust (dof). As 'k je pijn heb gedaan....
wist 'k niet — wist 'k niet wat 'k dee — Dan
— dan zal 'k heengaan — dan trek 'k vort.

Funny. Je kan blijven — je kan gaan —
Ça m'est égal!

Ajust. Dan ga 'k vòrt!

Funny. Vort! Hij gaat vort! Wou je zóo
de straat oploopen, imbéciel!

Ajust... Nee — zoo kan 't niet — eerst
mot 'k me verkleegen.... (*Zij kijkt 'm kwaad-
aardig aan, loopt heen*). As 'k verkleed ben
(*suffig het hoofd in de handen wroetend*) — as
'k verkleed ben, trek 'k vort, trek 'k vort (*z'n
hoofd zakt op de tafel. Z'n rug beweegt in gesnik*).

VIER-EN-TWINTIGSTE HOOFDSTUK.

Ajust, Joep.

Joep (klopt hem op de schouders). Du! Du!
— lek bien 't! — Joep! — Jij moet sofort bij

den Director komme! — Hoor jij niet, Ajust? Jij bien gekündigt.

Ajust (afwezig). Ja. Ja.

Joep. Waas iek gedacht heb — jij kan op-
hoepelen en — en je vrouw mag blijven.

Ajust. Ik — ik hoopel niet op zònder me
vrouw — zonder me vrouw niet — ik zal
vrage — of — of....

Joep. En je wou — jij wóu vort....

Ajust. Vort? Wie zeit dat 'k?... Nee,
nee, nee.... Alléén vort?... Néé!... Ik zal
morgen beter werken.... Bèter.... Ik was
duizelig.... Ik zag niks.... Ik wist niet....
Vort? Néé. Dat, dat gaat niet.... Dat gaat
niet.... *Joep haalt de schouders op, laat hem
alleen. Muziëk valt in).*

EINDE.

SCHEVENINGEN, Juli, 1904.